

Üretici tarafından yapılacak zirai ürün satışında tevkifat yapılıp yapılmayacağı

Belge türü	Özelge
Kanun	GELİR VERGİSİ KANUNU
Özelge no	62030549-120[94-2017/1216]-E.737680
Tarih	10.09.2019

T.C.

GELİR İDARESİ BAŞKANLIĞI

İstanbul Vergi Dairesi Başkanlığı

Gelir Kanunları Gelir Ve Kurumlar Vergileri Grup Müdürlüğü

Sayı : 62030549-120[94-2017/1216]-E.737680

10.09.2019

Konu : Üretici tarafından yapılacak zirai ürün satışında tevkifat yapılıp yapılmayacağı

İlgi : 26/12/2017 tarih ve 2302068 sayılı özelge talep formunuz.

İlgide kayıtlı özelge talep formunda, şirketinizin muz yetiştirme faaliyetiyle iştigal ettiği, hasat edilen muzların toptan olarak meyve ve sebze hallerinde faaliyet gösteren KDV mükellefi gerçek veya tüzel kişilere, meyve ve sebze hallerinde faaliyet göstermeyen KDV mükellefi olan gerçek veya tüzel kişilere ve gıda satışı yapan marketlere satıldığı belirtilerek, komisyoncu aracılığı ile veya doğrudan yapılan söz konusu satışlarda katma değer vergisi oranı ile gelir vergisi tevkifatı yapıp yapılmayacağı hususunda Başkanlığımız görüşü talep edilmektedir.

GELİR VERGİSİ KANUNU YÖNÜNDEN:

193 sayılı Gelir Vergisi Kanununun 94 üncü maddesinin birinci fıkrasında; vergi tevkifatı yapacak olanlar sıralanmış ve bunların ödemeleri (avans olarak ödenenler dâhil) nakden veya hesaben yaptıkları sırada, istihkak sahiplerinin gelir vergilerine mahsuben tevkifat yapmaya mecbur oldukları belirtilmiş, söz konusu fıkranın (11) numaralı bendinde de;

"Çiftçilerden satın alınan ziraî mahsuller ve hizmetler için yapılan ödemelerden;

a) Hayvanlar ve bunların mahsulleri ile kara ve su avcılığı mahsulleri için,

i) Ticaret borsalarında tescil ettirilerek satın alınanlar için % 1

ii) (i) alt bendi dışında kalanlar için % 2

b) Diğer ziraî mahsuller için,

i) Ticaret borsalarında tescil ettirilerek satın alınan zirai mahsuller için %2

ii) (i) alt bendi dışında kalanlar için % 4

..." oranında vergi tevkifatı yapılacağı hükmüne yer verilmiştir.

Diğer taraftan, 15.09.1990 tarihli ve 20636 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 164 seri no.lu Gelir Vergisi Genel Tebliği ile zirai ürünlerin alımında yapılacak gelir vergisi tevkifatı, müteselsil sorumluluk ve tevkif edilen vergilerin mahsubu konusunda gerekli açıklamalar yapılmıştır.

Söz konusu Tebliğin 3 üncü bölümünde; 193 sayılı Gelir Vergisi Kanununun 94 üncü maddesinde sayılan kişi, kurum ve kuruluşların çiftçilerden satın aldıkları zirai ürünler için yaptıkları ödemelerden (avans olarak ödenenler dahil) tevkifat yapmak zorunda oldukları belirtilmiş, bu tevkifatın yapılmaması halinde, ürünü çiftçiden satın alanın sorumluluğu olmakla birlikte, bu ürünün daha sonraki safhalarda alım-satımına taraf olanlar da tevkif yoluyla ödenmeyen bu vergi ile buna bağlı ceza ve gecikme faizinden

müteselsilen sorumlu olacakları ifade edilmiştir. Diğer bir anlatımla; zirai ürünleri çiftçi dışındaki kişilerden satın alanlar, bu ürünlerle ilgili gelir vergisi tevkifatının yapıldığına kanaat getirirlerse gelir vergisi tevkifatını yapmayabileceklerdir. Bu durumda tevkif yoluyla ödenmesi gereken vergi ile buna bağlı ceza ve gecikme faizinden müteselsilen sorumlu olacaktırlar. Ancak, mükellefler müteselsil sorumluluğun dışında kalmayı tercih ederler ise, zirai ürünü kimden satın almış olurlarsa olsunlar gelir vergisi tevkifatı yaparak ilgili vergi dairesine yatırmak zorundadırlar.

Bu itibarla, zirai ürünün, meyve ve sebze hallerinden çiftçi dışındaki kişilerden (tüzel kişi, tacir) satın alınması sırasında daha önceki aşamada gelir vergisi tevkifatının yapıldığına kanaat getirilmemesi ve müteselsil sorumluluğun dışında kalınmak istenmesi halinde, bu kişilerden zirai ürün alan kişi, kurum ve kuruluşların zirai ürün bedelleri üzerinden gelir vergisi tevkifatı yapmaları gerekmektedir.

Öte yandan, konuya ilişkin olarak yayımlanan 185 seri no.lu Gelir Vergisi Genel Tebliğinin, "3. Toptancı Hallerinde Satılan Yaş Sebze ve Meyvelerin Alım Bedelleri Üzerinden Yapılacak Zirai Gelir Vergisi Tevkifatı" başlıklı bölümünde;

"Yaş Sebze ve Meyve Ticaretinin Düzenlenmesi ve Toptancı Halleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin 18 inci maddesinde "Üretici birliklerine veya toptancı hallerinde satılan zirai ürün bedelleri üzerinden 193 sayılı Gelir Vergisi Kanununun 94 üncü maddesinin 11 numaralı bendi uyarınca yapılacak vergi tevkifat oranı, ticaret borsalarında tescil ettirilerek satın alınan zirai ürün bedelleri üzerinden yapılan tevkifat oranı olarak uygulanır.

Bakanlar Kurulu bu oranı, Maliye Bakanlığının teklifi üzerine, 193 sayılı Gelir Vergisi Kanununun 94 üncü maddesinde belirtilen yetki sınırları içinde farklılaştırmaya veya üretici birlikleri ve toptancı hallerinde yapılan satışlara göre ayrı ayrı belirlemeye yetkilidir." denilmiştir.

Adı geçen Kanun Hükmünde Kararnamenin 3 üncü maddesinin (b) bendinde, "Toptancı hal"; yaş sebze ve meyvenin toptan alım ve satımının yapıldığı yerler olarak tanımlanmıştır. Ayrıca, aynı Kanun Hükmünde Kararnamenin 30 uncu maddesinde de "Bu Kanun Hükmünde Kararname yayımı tarihinde yürürlüğe girer." denilmiştir.

Öte yandan, 31.12.1993 gün ve 21805 (mükerrer) sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 93/5148 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile ticaret borsalarında tescil ettirilerek yapılan alım-satım işlemlerinde, hayvanlar % 1, diğer ürün bedelleri üzerinden de % 2, ticaret borsaları dışında yapılan alım-satım işlemlerinde ise hayvanlar ve bunların ürün bedelleri ile kara ve su avcılığı ürün bedelleri üzerinden % 2, diğer zirai ürün bedelleri üzerinden de % 4 oranında tevkifat yapılacağı belirlenmiştir.

Bu hükümlere göre, yaş sebze ve meyvelerin toptancı hallerinde alım-satımının yapılması halinde, bu zirai ürünlerin bedelleri üzerinden ürünün niteliğine göre yukarıda belirtilen % 1 veya % 2, toptancı hal dışında yapılan alım-satım işlemlerinde de yine ürünün niteliğine göre % 2 veya % 4 oranlarının

uygulanması gerekmektedir.

Buna göre, toptancı hallerinde yapılan alım-satım işlemlerinde, sözü edilen Kanun Hükmünde Kararnamenin yürürlüğe girdiği 27.06.1995 tarihinden itibaren yukarıda belirtilen indirimli oranlarda tevkifat uygulamasının yapılacağı tabiidir.”

açıklamalarına yer verilmiştir.

Yukarıda yer alan hükümlere göre; satışa konu zirai ürünlerin şirketiniz tarafından yetiştirilerek belirtilen yerlere satılması halinde, Gelir Vergisi Kanununun 94 üncü maddesi kapsamında tevkifat söz konusu olmayacaktır.

Öte yandan; satışını gerçekleştirdiğiniz zirai ürünleri çiftçilerden satın almanız halinde, bu kapsamda yapılan ödemeler üzerinden tevkifat yapılacağı tabiidir. Bu durumda zirai ürünleri sizden satın alanlar, bu ürünlerle ilgili gelir vergisi tevkifatının yapıldığına kanaat getirirlerse gelir vergisi tevkifatını yapmayabileceklerdir. Ancak, mükellefler müteselsil sorumluluğun dışında kalmayı tercih ederler ise, gelir vergisi tevkifatı yaparak ilgili vergi dairesine yatırmak zorundadırlar.

KATMA DEĞER VERGİSİ KANUNU YÖNÜNDEN:

Katma değer vergisi (KDV) oranları, 3065 sayılı Katma Değer Vergisi Kanununun 28 inci maddesinin verdiği yetkiye dayanılarak yayımlanan 2007/13033 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı (BKK) eki (I) sayılı listede yer alan teslim ve hizmetler için % 1, (II) sayılı listede yer alan teslim ve hizmetler için % 8, bu listelerde yer almayan vergiye tabi işlemler için % 18 olarak belirlenmiştir.

Söz konusu Karar eki (I) sayılı listenin 6 ncı sırasında, ilgili mevzuata göre toptancı hallerinde faaliyette bulunanlara ve bunlar tarafından gerçek usule tabi KDV mükelleflerine yapılan taze sebze ve meyve (mamulleri hariç) teslimlerinin % 1 oranında KDV' ye tabi tutulması öngörülmüştür.

Aynı Karar eki (II) sayılı listenin A/5 inci ve A/6 ncı sıralarında ise Türk Gümrük Tarife Cetveli (TGTC)' nin 7 ve 8 no.lu fasıllarında yer alan mallar sayılmış; TGTC' nin 7 no.lu faslında, "Yenilen Sebzeler ve Bazı Kök ve Yumrular", 8 no.lu faslında ise "Yenilen Meyveler ve Yenilen Sert Kabuklu Meyveler; Turunçgillerin veya Kavun ve Karpuzların Kabukları" tanımlanmıştır.

Buna göre, toptancı hali dışında faaliyette bulunan Firmanızın taze sebze ve meyveleri (mamulleri hariç);

- Toptancı hallerinde faaliyette bulunan KDV mükellefi gerçek veya tüzel kişilere doğrudan tesliminde % 1 oranında,

- Toptancı hallerinde faaliyette bulunmayan KDV mükellefi gerçek veya tüzel kişilere doğrudan tesliminde % 8 oranında,

- Gıda satışı yapan marketlere doğrudan tesliminde % 8 oranında,
- Toptancı hallerinde faaliyette bulunan komisyoncular vasıtasıyla yapılan teslimlerinde % 1 oranında,
- Toptancı hallerinde faaliyette bulunmayan komisyoncular vasıtasıyla yapılan teslimlerinde % 8 oranında,

KDV uygulaması gerekmektedir.

Bilgi edinilmesini rica ederim.

İmza

(*) Bu Özelge 213 sayılı Vergi Usul Kanununun 413.maddesine dayanılarak verilmiştir.

(**) İnceleme, yargı ya da uzlaşmada olduğu halde bu konuya ilişkin olarak yanlış bilgi verilmiş ise bu özelge geçersizdir.

(***) Talebiniz üzerine tayin edilmiş olan bu özelgeye uygun işlem yapmanız hâlinde, bu fiilleriniz dolayısıyla vergi tarh edilmesi icap ederse, tarafınıza vergi cezası kesilmeyecek ve tarh edilen vergi için gecikme faizi hesaplanmayacaktır.

Bu metin Mevzuat Bankası (mevzuat.vergibulustayi.com) aracılığıyla gib.gov.tr arşivinden alınmıştır. Resmî işlemlerde Resmî Gazete metni esastır. — 18.09.2026